

Kitüntetés

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Fodor Zoltán nagykövetnek, a Külügyminisztérium fősztályvezetőjének a munkásmozgalomban és a diplomáciai szolgálatban kifejtett tevékenysége elismeréséül, 70. születésnapja, valamint nyugalmában való alkalmából a Munka Vörös Zászló Eredménye kitüntetést adományozta.

A kitüntetést Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke adta át csütörtökön.

Fórum kell

A tankönyvírás kérdései

Szükség lenne olyan fórumra, amely egységes pedagógiai elvek alapján megjelenésük előtt elemzi és bírálja az új tankönyveket, majd értékeli, hogyan válnak be a gyakorlatban. Ebben alakult ki egyértelmű állásfoglalás a Magyar Pedagógiai Társaság csütörtökön zárult tatabányai kétnapos tanácskozásán, amelyen a tankönyvírás elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkoztak. Az összevetően részt vettek a Művelődési Minisztérium, az Országos Pedagógiai Intézet, a Tankönyvkiadó munkatársai, neves szerzők és kritikusok.

Az új tankönyvek elkészítéséhez hatalmas szellemi és anyagi befektetés szükséges.

Az új tankönyvek elkészítéséhez hatalmas szellemi és anyagi befektetés szükséges.

A munkásművelődés kottaképe

Mintha manapság már kisse feledésbe merült volna: egykoron a munkáskórusok, a különböző dalárdák igen jelentős szerepet játszottak nemcsak a kultúra egészséges „proletarizálásában”, hanem még haladó politikai mozgalmakban is. Igaz, ama régi idők óta sok minden megváltozott. Megmaradt viszont az elnevezés — munkáskórus —, s a művelődés, a kulturálódás zenével kapcsolatos feladata. A munkásművelődés részévé.

Ha helyzetjelentést adunk Szeged munkáskórusainak jeléről, a kép — stílszerűen szólva kottakép — föltöbblet elgondolkodtató. Mi több, olyan gondokat fölvet, olyan kérdéseket provokáló, amelyek esetében nem lehet helye a kényelmes „ez lenne a legfontosabb?”-kérdésgyűjtésnek.

A tények: a városban jelenleg öt munkáskórus dolgozik — a DÉMASZ Erkel Ferenc, a MÁV Hazánk, a DÉLÉP Ladvánszky, a KISZÖV, valamint a Szakszervezetek Szegedi Általános Munkáskórusa. Akármelyiket vesszük elő: így vagy úgy, de a „nem kielégítő” minősítést elkerülhetetlen. A nagy múltú, 92 éves MÁV-kórus átlagéletkora például 59 év. A Szakszervezetek Általános Munkáskórusában is 35 százalék már a diákok aránya, s még jó, hogy egyáltalán fiatalok is tagjai az együttesnek. A Ladvánszky kórus létszáma egyre csökken.

A szegedi kórusok tehát „kórusban panaszkodhatnak”: a lassú előregeredő veszélye fenyegeti őket. Ráadásul az utánpótlás jórészt megoldatlan. A szakmunkásképző intézetek kö-

zül egyedül a 624-esben működik énekkar, 1974 óta. Próbáltak a 600-asban és a kereskedelmi szakmunkásképző intézetben is — eredmény nélkül. A rendtartás szerint ugyan kötelező lenne kórusokat „tartalni” az intézményekben —, de kinek van még erre is gondolja? A fiatal karvezetőknek (közülük igen sokan elvégeztek a felsőfokú karvezetői tanfolyamot) nemigen akaródzik bekapcsolódni az öntevékeny, amatőr zeneti mozgalomba. A létszámproblémák következtében több együttes arra kényszerül, hogy onnan „töltődjék föl” — ahonnan tud, ahonnan lehet. Jó, ha jönnek az értelmiség, a diákság soraiból, a munkások aránya így persze csökken. A fiatal karvezetőknek pedig szervezést, vezetést kellene vállalniuk — s kórus-hétköznapiak, melyek csak munkát, elfoglaltságot, gyakorlatot jelentenek.

Lehetne — ellenpontként — hívatkozni az eredményekre. A szegedi munkáskórusok szép sikereire, például a dr. Mihálka György vezette szakszervezeti munkáskórus évi 25–30 föllépésére, a tavalyi svájci vendégzereplésen a Lausanne-i Rádió elnyert különdíjára, a DÉMASZ-kórus 1979-es Aranylankitüntetésére, a különböző fesztiváldíjakra, minősítések diplomáira. A repertoárokból egyaránt megtalálhatjuk a régi és az új forradalmi dalokat, a klasszikus kórusműveket, a magyar népdalkincs Bartók és Kodály által világhírvé tett énekkari darbjait. A Bartók-év tiszteletére a SZÖVOSZ népdaléneklési versenyt hirdetett, önálló

programok összeállításával: a Várady Zoltán által vezetett KISZÖV-kórus színvonalas Bartók-népdalcsokrot „hozta össze”. A MÁV Hazánk munkáskórusa többször elnyerte már a Szocialista Kultúraért kitüntetést, a tagok közül többen egyéni díjakat is kaptak. Az együttes még úgy is él és fejlődik, hogy a Vasutas Művelődési Házat átalakítás miatt bezárták, s az utánpótlás gondokat — a Vasútforgalmi Szakközépiskolában sincs kórus — most helyiségszorongás is tetézi.

Egyszóval: ha a város munkáskórusainak szakmai potenciálját a mostani helyzet elszomorító tényeivel együtt tesszük mérlegre, a képzeletbeli szerkesztő nyelve igencsak billegne. Az okok feltehetően igen messzire vezetnek, igen összetettek. Végső soron a munkásművelődés zeneti vetületében a művészeti nevelés általános döccenői tűnnek elő, elsősorban a szakmunkásképzésben. A kiindulópont logikus módon a magyar népdalok valóban közkinccsé teendő csodaegytetése lehetne, kulcsfeladatként.

A KÓTA megyei szervezete, a városi és a megyei tanács művelődésügyi osztálya, a megyei módszertani központ, az SZMT — együttműködve lép fel támogatón a munkáskórusok érdekében. A művelődés — a munkásművelődés — fontos közügy. A közös éneklés nagy öröm. A munkáskórusok hagyományai pompásak Pofonegyeszerű kijelentések, tények. Akár a már korábban elmondottak.

Domonkos László

A Pasaréten

Bartók-emlékház

Március 18-án ünnepélyes külsőségek között emlékház-zá és kulturális központtá avatják fel azt a pasaréti, Csalán út 29. szám alatti kétszintes villát, ahol Bartók Béla, ourunk egyik legnagyobb zeneművésze élt és alkotott 1932-től 1940-ig, amerikai emigrációjának kezdetéig.

A napokban fejeződött be a villa átépítése, felújítása, s azóta már meg is kezdődött a múzeum és a kulturális intézmény berendezése. A földszinten Bartók és a természet kapcsolatával ismerkedhetnek a látogatók. Két képművészeti alkotás is díszíti majd a földszint falait: Fillenz Istvánnak Bartókról készült portréja és Mester Sándor grafikusművész munkája, ez utóbbi a Merkúr-bolygónak azt a kráterét ábrázolja, amelyet annak idején Bartók Béláról neveztek el. A földszinti tálókat Bartókról szóló könyvek töltik meg, s a Rózsavölgyi Zeneműbölt kihegyezett részlegében a látogatók megvásárolhatják Bartók Béla műveinek kottáit, hangfelvételeit, magnetofonkazettákat és a legújabb Bartók-köteteket, tanulmányokat. Az első emeleten helyezik el az a XVII. századi, festett kazettás famennyezetet, amelyet mindeddig az Iparművészeti Múzeumban őriztek. Egykori alkotója korának híres művésze: Asztalos Szabó István volt, s a közelmúltban konzerválta és restaurálta dr. Sárdy Lóránd restaurátor. Az emeleten öt-

A meen-ítás alkalmából avatják fel a villa kertjében Varga Imre szobrászművész egészalakos Bartók-szobrát

ven férőhelyes kamarahangverseny-termet alakítottak ki, melyet quadrofonsztereóval, képmagnóval, dia- és filmvetítővel is felszerelnek. Rendszeresen tartanak majd nyilvános koncerteket. Az emlékház vezetősége lehetővé teszi a fiatal hazai és külföldi zeneművészek első nyilvános bemutatkozására. Az emlékház második emeletén helyezik el a Bartók életével és munkásságával

kapcsolatos kiállítást, külön tálókan metronómját, tollát, tintásüvegét, cykikerét, ceruzáját, radírját és sakkkészletet. A falakat népi hangszerek, népművészeti cserépedények, valamint himzett ingek és tarisznyák, népviseleti ruhák, szűrők, főkötők, mellények díszítik — mindezeket Bartók gyűjtötte, hazai és külföldi népdalkutató útján.

Nyelvoktatás az óvodákban

A városi TIT tervei

A TIT igyekszik alkalmazkodni a különböző közösségek és az egyének gyorsan változó művelődési szükségleteihez, s egyre színvonalasabban kielégíti a sokrétű igényeket. Muncz Károly szerint, aki a szegedi szervezet titkára, mostanában legnagyobb az érdeklődés a közgazdasági témák iránt. Ezért készítették el (s a napokban eljuttatták) az üzemekbe és az intézményekbe) a hatodik öt éves tervidőszak gazdasági feladataival és a gondokkal foglalkozó, valamint a napjaink világgazdasági helyzetéről tájékoztatást nyújtó tematikát. Vállalati és egyetemi szakemberek se-

gítésével állították össze ezeket, azzal az igénnyel, hogy az egyes előadásokban vagy a sorozatokban a hallgatóságot valóban foglalkoztató kérdések kerüljenek szóba. A mai problémákat ismerő, a korszerű közgazdaságtudományban jártas szakértőket kéri majd fel előadóknak. A szegedi üzemekben egyébként egyre szaporodik a TIT által szervezett, szakmunkásokat továbbképző tanfolyamok száma is. A gazdasági élet szükségességű változásaival jár együtt, hogy sok az úgyszólván átképző tanfolyam is, amelyeken új szakmakkal ismerkednek meg a munkások. Sokan járnak a

gyárakból az egyetemi előkészítőkre is, hogy felfrissítsék ismereteiket, melyekről több évvel ezelőtti érettségijükön adtak utólagos számot.

Ennek a tanfolyamnak egyébként az a fő célja, hogy a 18 éveseknek segítsen az egyetemi, főiskolai felvételi vizsgára fölkészülni. A fiatalok egyetemi éveik alatt is kapcsolatban maradhatnak az ismeretterjesztő társulattal: valamennyi szegedi felsőoktatási intézményben részt vehetnek a hallgatók az ottani TIT-szervezetek munkájában. Nekik köszönhető, hogy az utóbbi néhány évben kisebb üzemekben, munkás- és ifjúsági klubokban is rendszeres az ismeretterjesztés, ahova a régi apparátusával nem juthatott el a városi TIT. A haszon kettős, hiszen nemcsak az ismeretszerzők táborának sokrétű igényelt lehet így szolgálni, hanem az egyetemistáknak is sajátos lehetőségük adódik szakmai elmélyülésre, és előadói, szervezési gyakorlat szerzésére.

A mostani tanévben kísérletképpen vezették be néhány óvodában a nyelvoktatást. Arra számítanak, hogy ösztöl további óvodai csoportok is bekapcsolódnak, ilyenformán a TIT nyelviskolájában szinte minden korosztály tanulhat. Az ügy érdekében szervezik most a szakembereket, tanfolyamokon készülhetnek az újszerű módszertani, pedagógiai feladatra, a legkisebbek nyelvi tanítására. A pedagógiai „fronton” más újdonság is van: a népfőiskolai bizottságával közösen állított össze a városi TIT egy szülőknak szóló tematikát, amelyből érdeklődés szerint választhatnak, a tantárgyakhoz kapcsolódó ismeretanyagot, nevelési kérdéseket, orvosi felvilágosítást.

S. E.

Gémes Eszter

Történetek Rúza Sándorról

A kegyelem

— De rossz lova van némiknek! — mondogatják.
— Mire a tettheyre érnek, mindnyájának első rangos lova lösz, addig cserélgetik, míg be nem válik. Ertetek ám ezők a lóhoz.
— Máshon sē! — válaszol a másik.
— Így haladt a menet a városháza elé. A szenttamási ember ott várja őket. Egy kúba tömörülnek a betyárok az új drótos, szöges, sallangos karikák a nyakukba akasztva, de voltak náluk pisztolyok, fokokos is. Csupa újság volt ez a népeknek.
— Begyűttek a betyárok az erdőből!
A főkapitány leüzent, hogy a vezér menten fel. Erre Veszelka föluzent: Ha a polgármester úr Egyvön közénk, s addig köztünk lösz, még a vezér lē nem gvün.
Mit volt mit tenni, leött a polgármester úr. Rúza pedig Veszelkával felment a kapitányhoz. A kapitány odafordult Rúzához:
— Hányan vannak?
Rúza biccent a feiével.
— Mai a helyőttesöm!
Kapitány:
— Hányan vannak?

Veszelka:
— Százötvenet tartunk számon!
Kapitány:
— Ló mindnyájának van?
Veszelka:
— Mind azon ültünk!
Kapitány:
— Fegyver van?
Veszelka:
— Köllőképpen.
Kapitány:
— Most szépen lemennek, megebédelnek, aztán indulnak. Aki a kegyelmet kieszközölte, az vezetni magukat!
Veszelka:
— Hun lösz az övés?
— A várudvarba!
Veszelka:
— Jobb szeretnék a város szélén!
Kapitány:
— Miért?
Veszelka:
— Szüksős az a várudvar!
A kapitány elmosolyodott: ezek félnek, hogy beszorítják őket.
Veszelka:
— De a polgármester úr velünk öszik!
Kapitány:
— Tőlem ehet, akár magukkal is vihetik. Fl-mehetnek remélem, becsületesen viselkednek, nálam a kegyelmi rendelet másolata. Ha megjönnek én fogok becsületet munkáról gondoskodni maguknak, hogy ne kelljen tovább betyárkodni.

Még volt terítve a várudvaron, de ők csak bicskára szúrt falatokat ettek. Egy falat kenyerezt szúrtak a bicska hegyére, úgy mártották a piros lébe. Vége lett az ebédnek, és elindultak a szerb határ felé. Ahogy megérkeztek Vetter Antal ezredes elé vezették őket, hogy ő vegye át a

betyárcsapatot. Vetter meghökkent, a betyárok meg befelé nevettek. A cifra fegyverzetten szívó ből tudott volna nevetni Vetter, ha a helyzet komolysága vissza nem tartia.

— Hát kentek kik? Mit akarnak?

Veszelka felel:

— Instállom, hadvezér uram (rangot nem ismert a betyár, katoná nem volt azok közül egy sem, hol is tanulta volna?), ide vagyunk küldve, ebbe a regimentbe!

— Milyen város a kend hazájuk?

— Szöged vóna, de munk pusztamög erdőlakók vagyunk! Segíteni akarunk az ellenség leverésibe, harcolni, védelmezni a hazát, mert ha elfoglalja az ellenség nekünk is beborút! Főajánjuk az erőnkot, ha kő az életünket is!

— Szében beszél kend! — mondja Vetter. — Akkor felesküdtetek kendeket!

Fel is esküdtek azok olyan szívből, hogy még a könnyük is kicsordult.

— Jól van, emberek! Minden emberre szükség van most! A haza oltarán mindenkinek egyforma joga van áldozni. Mint baitársakat, mint harcossal testvéreket örömmel fogadunk benneteket magunk közé. Majd szépen be leszte a katonák közé osztva.

— Munk nem mögyünk széjj! — mondta Veszelka.

— Nem tudok velük mit kezdeni, ezek szót nem fogadnak, én leveszem róluk a kezem — vélekedett az ezredes.

Nem mentek a betyárok a rendes katonasággal harcolni. Nem is mehetek olyan fegyverekkel! Kezdték volna őket kis katonái doleokra tanítani, pl. szalutálni, hantákat jelentést. Azok ugyan nem csinálták. Szalutálni a betyár?! Rúza Sándor nem beszélt egy tiszttel sem.

(Folytatjuk.)